

Het Lijdensverhaal: een verhaal over nu!

Ledevaartkerk Chaam, Goede Vrijdag, 2 april 2021

Ds. Sara Dondorp

Schriftlezing: Marcus 14: 32-15:39

Overdenking

Gemeente van Jezus Christus,

Vorige week kwam er een nieuwe Jezusfilm uit: The New Gospel¹. Ik heb hem nog niet gezien, wel van alles erover gelezen. Het is een film van Milo Rau, gedraaid in het Italiaanse stadje Matera. Ruim een halve eeuw geleden draaide Pasolini daar zijn Jezusfilm. Il Vangelo secondo Matteo: Het evangelie volgens Matteus. Toen was alles daar nog ongerept en stil. Zanderige heuvels, eenvoudige grotwoningen. Simpele schoonheid. Een landschap dat duizenden jaren gelijk gebleven was. Jezus werd gespeeld door een vakbondsleider, de plaatselijke bewoners speelden vrijwel alle rollen en Pasolini's moeder speelde Maria onder het kruis. Inmiddels heeft Hollywood die plek ook ontdekt. Begin deze eeuw maakte Mel Gibson er zijn Jezusfilm. En zelfs de nieuwste Bondfilm is daar geschoten. Het stadje Matera is al lang niet ongerept meer. Toen het stadje in 2019 Culturele Hoofdstad van Europa werd, kreeg de Zwitserse regisseur Milo Rau de vraag er te gaan filmen. Hij had er geen zin in. De sfeer uit de tijd van Pasolini was weg. Vlak bij het stadje ontdekte hij een woonplaats voor landarbeiders. Migranten uit Afrika, die het werk doen dat Italianen niet willen doen. De meesten zijn illegaal, ze werken voor een hongerloon onder ellendige omstandigheden. Hier wilde Milo Rau wél filmen. Vanuit deze plek viel er een verhaal te vertellen. Een verhaal over onrecht en over een strijd voor rechtvaardigheid. Zijn Jezusfilm is half documentaire, half evangelieverhaal. Hij spreekt met de personages én laat ze het verhaal acteren. In zijn film wordt Jezus gespeeld door Yvan Sagnet, een Kameroens-Italiaanse politiek activist. Daarmee haalt hij het verhaal op een treffende manier naar het heden. Het lijdensverhaal, dat vandaag over de hele wereld gelezen wordt is niet alleen het verhaal over het lijden van Jezus van Nazaret, ongeveer tweeduizend jaar geleden in Jeruzalem, het is óók het verhaal over mensen die nú lijden, over mensen die gemengeld worden door machtsmisbruik, mensen die het slachtoffer worden van maatschappelijke systemen. Wanneer je het verhaal met die bril leest, krijgt het een andere kleur. De meeste personen zouden we in onze tijd zo tegen kunnen komen.

Neem de figuur van Pilates. In het evangelie is hij niet onsympathiek. Hij stelt het volk zelfs voor om Jezus vrij te laten. De historische Pilates was een genadeloze machtswellusteling. Een Romeinse bestuurder die het joodse volk veelvuldig tergende. Zo had hij een bloedbad aangericht onder pelgrims die Pesach vierden. Maar tijdens het proces tegen Jezus woei er een andere wind in Rome. De keizer wilde geen oproer in de verre gewesten. Pilatus had de opdracht het volk rustig te houden. Zijn voorstel om Jezus vrij te laten, was dus niet uit sympathie, maar uit welbegrepen eigenbelang. Dat type machthebber bestaat nog altijd. In Syrië, in Myanmar.... Mensen zijn voor hem pionnen in het schaakspel om de macht. Dat gold ook voor Kajafas. Zijn naam betekent onderzoeker. Inquisitie. Een Joodse hogepriester uit een

---

¹ Te zien via www.picl.nl

voornamen familie, die vriendjes wilde blijven met het Romeinse gezag, met Pilatus. Hij wilde de tempelcultus veilig stellen in bezettingstijd. Ook voor hem zijn mensen pionnen om zijn doel te bereiken. Kajafas weet zich, net als Pilatus, geen raad met Jezus. Wanneer Jezus over koningschap spreekt, gaat het niet over macht. In elk geval niet over macht in termen van pionnen en doelen. Jezus' macht gaat over medemenselijkheid, over liefde, over zijn bezieling om mensen volledig tot hun recht te laten komen. Jezus zal nooit mensen als pionnen gebruiken én hij laat zich niet als pion gebruiken. Machthebbers worden daar zenuwachtig van. Nog altijd. En misschien zijn Kajafas en Pilatus wel minder machtig dan ze denken. Beiden zitten ze opgesloten in een ingewikkeld web van belangen. Beiden hebben ze niet veel vrije keuze. Beiden doen ze wat er van hen verwacht wordt. Beiden zouden nu precies hetzelfde doen.

En dan is er de bevlogen Petrus. Petrus die had gezegd alles voor zijn meester over te hebben. Maar in het hol van de leeuw wordt hij bang. Hij is zichzelf niet meer. Voor hij er erg in heeft, heeft hij gelogen. Zo gaat dat. Angst doet rare dingen met mensen. De rol van Petrus herkennen we waarschijnlijk allemaal wel een beetje. Bijna alle personen in het verhaal zijn op hun eigen manier in de greep van angst. Pilatus zit klem tussen zijn angst voor de macht van Rome en zijn angst voor het volk dat met oproer dreigt. Hij doet zich stoer voor, maar in feite is hij machteloos. Kajafas zit klem tussen de angst om de tempeltraditie te verliezen en de angst om door de Romeinse macht weggevaagd te worden. Misschien zijn ook de Romeinse soldaten op hun manier bang. Ver weg van huis in een omgeving waar ze niet welkom zijn. Ze zoeken steun bij elkaar, bij de groep. En bij het gezamenlijk pesten van wie er niet bij hoort. Ook dat is heel herkenbaar. Zo overschreeuwen mensen hun angst.

Zelfs Jezus is bang. Juist als hij zijn vrienden nodig heeft, zijn ze er niet. Teruggetrokken in zichzelf citeert hij Psalm 42: "Ik voel me dodelijk bedroefd..." Wat ben je bedroefd, mijn ziel, en onrustig in mij, zingt de Psalmist. Hoop op God, want ik zal hem loven, mijn verlosser! Door de angst en de bedroefdheid heen klinkt het Godsvertrouwen. Dat vertrouwen op God, dat geloof in Gods liefde, dat is zijn kracht. Dat is het grote verschil met alle anderen. Wij mensen kunnen bijna niet anders. We hebben te maken met belangen, met loyaliteiten, met angsten. Maar Jezus gaat daaraan voorbij. Dat is zijn provocatie. Hij rekent niet met mensen, hij heeft lief. Hij streeft geen doelen na, maar wil dat mensen tot hun recht komen. Hij gaat zijn weg, niet voor zichzelf, maar voor allen. Menselijkerwijs gesproken is dat een doodlopende weg. Pasolini's vakbondsleder speelde later in meer films. In Milo Rau's film speelt hij Johannes de Doper. En zijn vakbondswerk? Yvan Sagnet vraagt zich af of hij nu bezig is een film te maken of de situatie van hem en zijn collega's te verbeteren. Of we willen of niet, wij mensen raken verstrikt in het schaakspel. Menselijkerwijs gesproken is het een doodlopende weg. Maar Jezus' weg loopt niet dood. Dat vieren we met Pasen.

Amen